

Historia klasa VI

Wymagania na poszczególne oceny śródroczne

Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Indie, Amerykę – podaje przykłady towarów sprowadzanych z Indii (przyprawy, jedwab) – wymienia Krzysztofa Kolumba jako odkrywcę Ameryki – podaje rok odkrycia Ameryki (1492 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia – wymienia nazwy rdzennych ludów Ameryki (Majowie, Aztekowie i Inkowie) – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Stary Świat, Nowy Świat</i> – podaje przykłady towarów, które przewożono między Ameryką a Europą – wskazuje wystąpienie Marcina Lutra jako początek reformacji – poprawnie posługuje się terminem: <i>odpust</i> – wymienia wyznania protestanckie – poprawnie posługuje się terminami: <i>szlachta, herb, szabla</i> – przedstawia prawa szlachty odziedziczone po rycerskich przodkach – wymienia zajęcia szlachty – wskazuje na ilustracji postać szlachcica – na podstawie ilustracji z podręcznika wymienia elementy 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nowości w technice żeglarskiej, które umożliwiły dalekomorskie wyprawy – poprawnie posługuje się terminami: <i>karawela, kompas</i> – podaje lata pierwszej wyprawy dookoła Ziemi (1519–1522 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia – wskazuje Ferdynanda Magellana jako dowódcę wyprawy dookoła świata i przedstawia jej znaczenie – poprawnie posługuje się terminem: <i>cywilizacje prekolumbijskie</i> – wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków – wymienia dokonania rdzennych ludów Ameryki – przedstawia po jednym pozytywnym i negatywnym skutku wielkich odkryć geograficznych – wskazuje odkrycie Ameryki jako początek epoki nowożytnej – poprawnie posługuje się terminem: <i>renesans</i>, – podaje czas trwania epoki renesansu – przedstawia ideał człowieka w epoce odrodzenia i wyjaśnia termin: <i>człowiek renesansu</i> – opisuje dokonania Leonarda da Vinci i uzasadnia słuszność twierdzenia, że był on człowiekiem 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przyczyny wielkich odkryć geograficznych – wskazuje na mapie trasy najważniejszych wypraw przełomu XV i XVI w. oraz wymienia ich dowódców (Krzysztof Kolumb, Ferdynand Magellan, Vasco da Gama, Bartłomiej Diaz) – poprawnie posługuje się terminem: <i>tubylec</i> – wyjaśnia, dlaczego ludność tubylczą Ameryki nazwano Indianami – poprawnie posługuje się terminami: <i>kolonia, niewolnik, plantacja</i> – przedstawia politykę Hiszpanów i Portugalczyków w Nowym Świecie – tłumaczy przyczyny przewagi Europejczyków nad tubylczą ludnością Ameryki – opowiada o sytuacji niewolników na plantacjach w Ameryce – wyjaśnia, w jaki sposób w Ameryce pojawiła się ludność afrykańska – poprawnie posługuje się terminami: <i>pastor, celibat, zbór</i> – wskazuje objawy kryzysu w Kościele katolickim jako przyczynę reformacji, – opisuje okoliczności powstania anglikanizmu – przedstawia skutki reformacji 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny poszukiwania morskiej drogi do Indii – podaje i zaznacza na osi czasu daty wypraw Bartłomieja Diaza i Vasco da Gamy – poprawnie posługuje się terminem: <i>astrolabium</i> – wyjaśnia, dlaczego Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan skierowali swoje wyprawy drogą na zachód – przedstawia pozytywne i negatywne skutki wielkich odkryć geograficznych – poprawnie posługuje się terminem: <i>konkwistador</i> – opisuje działalność konkwistadorów i wymienia najbardziej znanych konkwistadorów (Hernán Cortez, Francisco Pizarro) – wskazuje na mapie tereny skolonizowane przez Hiszpanów i Portugalczyków – wyjaśnia wpływ wynalezienia druku na rozprzestrzenianie się idei renesansu – przedstawia poglądy humanistów – poprawnie posługuje się terminami: <i>attyka, arkada, kopuła</i> do opisu budowli renesansowych – charakteryzuje poglądy Marcina Lutra – opisuje postanowienia pokoju w 	<ul style="list-style-type: none"> – tłumaczy pochodzenie nazwy Ameryka – wskazuje związek między wynalazkami z dziedziny żeglugi a podejmowaniem dalekich wypraw morskich – przedstawia zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych – wymienia na podstawie mapy nazwy współczesnych państw położonych na obszarach dawniej zamieszkiwanych przez cywilizacje prekolumbijskie – wskazuje Erazma z Rotterdamu jako wybitnego humanistę i przedstawia jego poglądy – porównuje pracę kopisty z pracą w średniowiecznej drukarni – poprawnie posługuje się terminem: <i>perspektywa</i> – podaje przykłady dzieł, w których zastosowano perspektywę – charakteryzuje poglądy głoszone przez Jana Kalwina – wskazuje zmiany wprowadzone w liturgii protestanckiej – przedstawia przyczyny wybuchu wojny

<p>wchodzące w skład folwarku szlacheckiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje zajęcia chłopów i mieszczan – wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów: Zygmunta I Starego i Zygmunta Augusta – podaje i zaznacza na osi czasu datę hołdu pruskiego (1525 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – wskazuje na obrazie Jana Matejki <i>Hołd pruski</i> postaci Zygmunta Starego i Albrechta Hohenzollerna – wymienia Mikołaja Kopernika jako twórcę teorii heliocentrycznej – wskazuje Wawel jako przykład budowni renesansowej w Polsce – poprawnie posługuje się terminem: <i>włoszczyzna</i> i wskazuje jego pochodzenie – wskazuje na mapie Lublin i Rzeczpospolitą Obojga Narodów – wskazuje na obrazie Jana Matejki <i>Unia lubelska</i> postać Zygmunta II Augusta jako autora i pomysłodawcę unii – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania unii lubelskiej (1569 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – wskazuje wielowyznaniowość I Rzeczypospolitej – poprawnie posługuje się terminem: <i>tolerancja</i> – zauważa potrzebę poszanowania odmienności religijnej i kulturowej – poprawnie posługuje się 	<p>renesansu</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w czym przejawiała się renesansowa radość życia – poprawnie posługuje się terminem: <i>mecenat</i> – wymienia wybitnych twórców epoki odrodzenia i podaje przykłady ich dzieł – poprawnie posługuje się terminami: <i>reformacja, protestanci</i> – określa początek reformacji (1517 r.) i zaznacza tę datę na osi czasu – wskazuje sprzedaż odpustów jako jedną z przyczyn reformacji – charakteryzuje wyznania protestanckie i podaje ich założycieli – poprawnie posługuje się terminami: <i>kontrreformacja,</i> – przedstawia zadania seminariów duchownych w dobie kontrreformacji – wyjaśnia cel założenia zakonu jezuitów – wymienia Ignacego Loyolę jako założyciela zakonu jezuitów – poprawnie posługuje się terminami: <i>demokracja szlachecka, przywilej, magnateria, szlachta średnia, szlachta zagrodowa, gołota, folwark, dwór</i> – wymienia izby sejmiku walnego – przedstawia zróżnicowanie stanu szlacheckiego – wyjaśnia funkcjonowanie zasady <i>liberum veto</i> – poprawnie posługuje się terminami: <i>splaw wiślany, szkuta, spichlerz, pańszczyzna</i> – przedstawia gospodarczą działalność szlachty 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia postanowienia soboru trydenckiego – poprawnie posługuje się terminami: <i>heretyk, inkwizycja, indeks ksiąg zakazanych</i> – wyjaśnia cel utworzenia inkwizycji i indeksu ksiąg zakazanych – przedstawia prawa i obowiązki szlachty, – poprawnie posługuje się terminem: <i>pospolite ruszenie</i> – wskazuje wpływ przywilejów szlacheckich na pozycję tego stanu – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i> (1505 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – przedstawia prawa otrzymane przez szlachtę na mocy konstytucji <i>Nihil novi</i> – wymienia najważniejsze zabudowania folwarku i wskazuje ich funkcje – wyjaśnia przyczyny i sposoby powiększania się majątków szlacheckich – tłumaczy, <i>dlaczego szlachta uchwaliła ustawy antychłopskie i antymieszczańskie</i> – przedstawia przyczyny wojny Polski z zakonem krzyżackim (1519–1521 r.) – wymienia państwa walczące o Inflanty i wskazuje sporne terytorium na mapie – wyjaśnia skutki <i>rywalizacji Polski, Szwecji, Moskwy i Danii o Inflanty</i> – poprawnie posługuje się terminami: 	<p>Augsburgu (1555 r.) i wyjaśnia zasadę <i>czyj kraj, tego religia</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia na mapie podział religijny Europy – charakteryzuje działalność zakonu jezuitów – przedstawia zasady obowiązujące jezuitów – poprawnie posługuje się terminami: <i>sejm walny, sejmiki ziemskie</i> – przedstawia decyzje podejmowane na sejmie walnym – charakteryzuje rolę sejmików ziemskich i zakres ich uprawnień – przedstawia skład izb sejmiku walnego – wyjaśnia znaczenie odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego dla rozwoju gospodarki – wymienia najważniejsze ustawy wymierzone przeciw chłopom i mieszczanom – wyjaśnia następstwa ożywienia gospodarczego – poprawnie posługuje się terminem: <i>hołd lenny</i> – przedstawia postanowienia hołdu pruskiego (1525 r.) i jego skutki – poprawnie posługuje się terminami: <i>teoria geocentryczna, teoria heliocentryczna</i> – wyjaśnia przyczyny rozwoju kultury renesansowej w Polsce – przedstawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju renesansu – przedstawia poglądy Andrzeja 	<p>trzydziestoletniej</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje datę podpisania pokoju westfalskiego (1648 r.) i jego najważniejsze postanowienia – wyjaśnia, w jaki sposób doszło do ukształtowania się demokracji szlacheckiej – porównuje parlamentaryzm Rzeczypospolitej XVI–XVII w. z parlamentaryzmem współczesnej Polski – wyjaśnia, kto sprawował władzę w Rzeczypospolitej – wyjaśnia wpływ ustaw antychłopskich i antymieszczańskich na położenie tych grup społecznych i rozwój polskiej gospodarki – opisuje korzyści i zagrożenia wynikające z postanowień hołdu pruskiego – charakteryzuje politykę wschodnią ostatnich Jagiellonów i jej następstwa – wyjaśnia, dlaczego XVI stulecie nazwano złotym wiekiem w historii Polski – opisuje wybraną budowlę renesansową w swoim regionie – wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów – nazywa i wskazuje na mapie ziemie zamieszkałe przez
---	---	--	---	--

<p>terminem: <i>elekcja</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – krótko opisuje, dlaczego polskich władców zaczęto wybierać drogą wolnej elekcji – wskazuje Henryka Walezego jako pierwszego króla elekcyjnego – wskazuje na mapie Inflanty i Carstwo Rosyjskie – wymienia Stefana Batorego jako kolejnego po Henryku Walezym władcę Polski – poprawnie posługuje się terminem: <i>hetman</i>– wymienia elementy uzbrojenia husarza i pokazuje je na ilustracji – wskazuje na mapie Szwecję, Inflanty i Wisłę – wymienia stolice Polski (Gniezno, Kraków, Warszawa) <p>– wskazuje Bohdana Chmielnickiego jako przywódcę powstania Kozaków na Ukrainie</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy uzbrojenia Kozaków i pokazuje je na ilustracji – rozpoznaje na ilustracji Kozaka wśród przedstawicieli innych grup społecznych – poprawnie posługuje się terminem: <i>potop szwedzki</i> – wskazuje Stefana Czarnieckiego jako bohatera walk ze Szwedami – wymienia obronę Jasnej Góry jako przełomowy moment potopu szwedzkiego – wskazuje na mapie Częstochowę i Inflanty – wyjaśnia, dlaczego najazd 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Pomorze Gdańskie i najważniejsze porty położone nad Wisłą – wymienia towary wywożone z Polski i sprowadzane do kraju – wskazuje na mapie Prusy Książęce, Prusy Królewskie, Inflanty – opisuje zależność Prus Książęcych od Polski – wyjaśnia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty – wymienia Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego jako twórców literatury renesansowej w Polsce – wyjaśnia przyczyny twórczości literackiej w języku polskim – charakteryzuje odkrycie Mikołaja Kopernika i pokazuje różnice między teorią polskiego astronoma a dotychczas obowiązującą koncepcją budowy wszechświata – poprawnie posługuje się terminami: <i>unia personalna</i>, <i>unia realna</i> – wyjaśnia nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów – wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie – wymienia wyznania zamieszkujące Rzeczpospolitą Obojga Narodów – wskazuje cel podpisania konfederacji warszawskiej – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania konfederacji warszawskiej (1573 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – wyjaśnia, co oznacza, że Polska była nazywana „państwem bez stosów” – poprawnie posługuje się terminami: 	<p><i>arras, krużganki, mecenat</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje krótko twórczość Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego – opisuje Wawel jako przykład architektury renesansu w Polsce – uzasadnia tezę, że Mikołaj Kopernik był człowiekiem renesansu – przywołuje Galileusza jako zwolennika teorii Kopernika – przedstawia postanowienia unii lubelskiej – charakteryzuje strukturę narodową i wyznaniową I Rzeczypospolitej – analizuje wygląd herbu I Rzeczypospolitej i porównuje go z herbem Królestwa Polskiego – przedstawia postanowienia konfederacji warszawskiej – poprawnie posługuje się terminem: <i>innowierca</i> – nazywa świątynie różnych wyznań – wskazuje na mapie Raków i Pińczów jako ważne ośrodki reformacji w Polsce – omawia wkład innych wyznań w rozwój szkolnictwa I Rzeczypospolitej – przedstawia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty – poprawnie posługuje się terminami: <i>piechota wybraniecka</i>, <i>dymitriada</i>, <i>Kreml</i>, <i>bojar</i> – opisuje następstwa dymitriady – wskazuje na mapie tereny przyłączone przez Polskę w wyniku interwencji w Rosji (po pokoju w Polanowie i Jamie Zapolskim) 	<p>Frycza Modrzewskiego jako pisarza politycznego doby renesansu</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje skutki utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów – wyjaśnia korzyści płynące z wielokulturowości – wskazuje na mapie Wołyń, Podole i Ukrainę – poprawnie posługuje się terminami: <i>katolicyzm</i>, <i>judaizm</i>, <i>luteranizm</i>, <i>prawosławie</i> – charakteryzuje strukturę wyznaniową I Rzeczypospolitej – wyjaśnia, kim byli arianie i przedstawia zasady ich religii – tłumaczy przyczyny niechęci szlachty polskiej wobec arian – wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni – poprawnie posługuje się terminami: <i>Artykuły henrykowskie</i>, <i>pacta conventa</i> – opisuje przyczyny poparcia Dymitra Samozwańca przez magnatów i duchowieństwo – wskazuje przyczyny obalenia Dymitra Samozwańca – wyjaśnia cel polskiej interwencji w Rosji – podaje datę podpisania pokoju w Polanowie (1634 r.) – wyjaśnia, dlaczego Zygmunt III Waza utracił tron Szwecji – przedstawia przyczyny zablokowania ujścia Wisły przez Szwedów – tłumaczy, dlaczego Polska często nie wykorzystywała swoich sukcesów militarnych 	<p>przedstawicieli poszczególnych wyznań</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia związek między narodowością a wyznawaną religią wśród mieszkańców I Rzeczypospolitej – wyjaśnia wpływ <i>Artykułów henrykowskich</i> i <i>pacta conventa</i> na pozycję monarchy w Rzeczypospolitej – ocenia politykę Zygmunta III wobec Rosji – przedstawia postanowienia pokoju w Polanowie – przedstawia postanowienia i podaje daty podpisania rozejmu w Starym Targu (1629 r.) i Sztumskiej Wsi (1635 r.) – przedstawia skutki powstania Chmielnickiego – wskazuje rozejm w Andruszowie jako moment zakończenia powstania i wojny polsko-rosyjskiej (1667 r.) – ocenia politykę szlachty wobec Kozaków – przedstawia skutki potopu szwedzkiego – wskazuje zagrożenie płynące dla Rzeczypospolitej z powodu utraty lenna pruskiego – przedstawia przyczyny rokoshu Lubomirskiego – wyjaśnia, dlaczego w Rzeczypospolitej coraz większą rolę zaczęli odgrywać magnaci – wskazuje postać Władysława
--	--	---	---	---

Szwedów nazwano potopem
– przedstawia na ilustracji uzbrojenie piechoty szwedzkiej
– poprawnie posługuje się terminami: *sultan, husarz, janczar*
– podaje przyczyny wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń
– wskazuje na mapie Wiedeń
– charakteryzuje XVII stulecie jako czas wielu konfliktów wojennych prowadzonych przez Rzeczpospolitą
– wskazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w.
– opowiada o sposobach spędzania czasu wolnego przez szlachtę na przełomie XVII i XVIII w.
– wskazuje pozytywne i negatywne cechy szlachty polskiej tego okresu
– wymienia najwybitniejsze dzieła sztuki barokowej w Polsce i Europie (np. Wersal, pałac w Wilanowie)

wolna elekcja, bezkrólewie
– podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji
– opisuje przebieg pierwszego bezkrólewia i wyjaśnia, kim był *interrex*
– opisuje, w jakim celu została utworzona piechota wybraniecka
– przedstawia, jak zakończyły się wojny o Inflanty prowadzone przez Stefana Batorego
– podaje i zaznacza na osi czasu datę bitwy pod Kłuszynem (1610 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia
– opowiada o znaczeniu bitwy pod Kłuszynem
– przywołuje Stanisława Żółkiewskiego jako dowódcę bitwy pod Kłuszynem
– wskazuje na mapie *Moskwę i Kłuszyn*
– wskazuje na mapie Kircholm i Pomorze Gdańskie
– podaje datę bitwy pod Kircholmem (1605 r.) i nazwisko dowódcy polskich wojsk (Jan Karol Chodkiewicz)
– wyjaśnia, dlaczego przeniesiono stolicę z Krakowa do Warszawy
– wyjaśnia, kim byli Kozacy
– poprawnie posługuje się terminem: *Zaporoże*
– podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania kozackiego (1648 r.)
– charakteryzuje postaci Stefana Czarnieckiego i Augustyna

– charakteryzuje przyczyny wojen polsko-szwedzkich w XVII w.
– poprawnie posługuje się terminem: *clo*
– opowiada przebieg wojny o *Inflanty*
– wyjaśnia, kim byli Kozacy rejestrowi
– przedstawia zajęcia i sytuację Kozaków
– wskazuje na mapie najważniejsze bitwy powstania (Żółte Wody, Korsuń, Beresteczko)
– uzasadnia tezę, że powstanie Chmielnickiego było wojną domową
– poprawnie posługuje się terminem: *wojna podjazdowa*
– wyjaśnia przyczyny prowadzenia wojny podjazdowej przez Polskę
– wskazuje na mapie Lwów i Prusy Książęce
– przedstawia zobowiązania Jana Kazimierza złożone podczas ślubów lwowskich
– poprawnie posługuje się terminami: *haracz, ekspansja*
– podaje i zaznacza na osi czasu daty najazdu tureckiego i oblężenia Kamieńca Podolskiego (1672 r.)
– wskazuje na mapie tereny, na których toczyła się wojna (Podole) oraz miejsca najważniejszych wydarzeń (Cecora Kamieniec Podolski, Chocim)
– wymienia przyczyny początkowych niepowodzeń wojsk

– przedstawia przyczyny wybuchu powstania na Ukrainie
– omawia główne etapy powstania
– wyjaśnia, dlaczego powstanie Chmielnickiego przerodziło się w wojnę polsko-rosyjską
– wskazuje na mapie Perejasław
– podaje i zaznacza na osi czasu datę ugody w Perejasławiu (1654 r.)
– wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich
– wyjaśnia przyczyny początkowych niepowodzeń Rzeczypospolitej w czasie potopu szwedzkiego
– wymienia postanowienia pokoju w Oliwie
– omawia przyczyny wojen polsko-tureckich w XVII w.
– przedstawia walkę Rzeczypospolitej o Mołdawię
– wymienia hetmanów Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza oraz bitwy z Turcją, w których dowodzili (Cecora 1620 r., obrona Chocimia 1621 r.)
– charakteryzuje funkcjonowanie aparatu władzy na przełomie XVII i XVIII w., zwracając uwagę na słabość władzy królewskiej, zrywanie sejmów i wzrost znaczenia magnaterii
– wskazuje objawy kryzysu państwa
– podaje przyczyny i objawy kryzysu gospodarczego
– poprawnie posługuje się terminami: *putto, ornament*
– wyjaśnia genezę epoki baroku

Sicińskiego, który w 1652 r. doprowadził do pierwszego w historii zerwania sejmu
– wyjaśnia, na czym polega związek kultury barokowej z ruchem kontrreformacyjnym
– charakteryzuje barok jako epokę kontrastów

<p>Kordeckiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia znaczenie bohaterskiej obrony Częstochowy dla prowadzenia dalszej walki z najeźdźcą – podaje i zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego (1655–1660 r.) oraz pokoju w Oliwie (1660 r.) – charakteryzuje postaci Jana III Sobieskiego i Kara Mustafy – podaje i zaznacza na osi czasu daty bitwy pod Chocimiem (1673 r.) oraz odsieczy wiedeńskiej (1683 r.) – wskazuje na mapie <i>Podole, Chocim i Kamieniec Podolski</i> – wymienia skutki wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w., w tym m.in. wyniszczenie kraju i straty terytorialne – poprawnie posługuje się terminem: <i>barok</i> – wymienia dwie–trzy cechy charakterystyczne architektury barokowej – z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu barokowym 	<p>polskich w walce z Turkami w II poł. XVII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>liberum veto</i> – wskazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą (Inflanty, Podole, Prusy Książęce, część Ukrainy) – wymienia przyczyny uzależnienia Polski od obcych państw – charakteryzuje malarstwo i rzeźbę epoki baroku – charakteryzuje ideologię sarmatyzmu – wyjaśnia pochodzenie terminu <i>sarmatyzm</i> – wyjaśnia znaczenie określenia „złota wolność szlachecka” – opisuje strój sarmacki na podstawie ilustracji 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje wpływ rosnącej pobożności na architekturę i sztukę epoki – wskazuje następstwa <i>bezkrytycznego stosunku szlachty do ustroju państwa</i> 	
<p>Ocena roczna</p>			
<ul style="list-style-type: none"> – krótko opisuje zakres władzy króla w monarchii absolutnej – przywołuje postać Ludwika XIV jako władcy absolutnego – wskazuje na mapie Francję – wskazuje na mapie Anglię i Londyn 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia absolutna</i> – wymienia uprawnienia monarchy absolutnego – wyjaśnia, dlaczego Ludwika XIV określano mianem Króla Słońce – wskazuje czas panowania Ludwika 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>manufaktura, cło, import, eksport</i> – wyjaśnia, dlaczego Francja była europejską potęgą – przedstawia, w jaki sposób doszło do wzmocnienia władzy królewskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>hugenoci</i> – opisuje, jak zakończyły się wojny religijne we Francji (przywołuje Edykt nantejski) – omawia politykę gospodarczą ministra Colberta – przedstawia działania kardynała Richelieu zmierzające do wzmocnienia pozycji monarchy – wskazuje pozytywne i negatywne strony panowania Ludwika XIV

- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: *parlament*
- wskazuje organy władzy w monarchii parlamentarnej
- poprawnie posługuje się terminem: *oświecenie*
- zaznacza na osi czasu epokę oświecenia
- podaje przykład dokonania naukowego lub technicznego epoki oświecenia (np. termometr lekarski, maszyna parowa)
- wskazuje na mapie Rosję, Austrię i Prusy w XVIII w.
- wymienia Marię Teresę, Józefa II, Piotra I i Fryderyka Wielkiego jako władców Austrii, Rosji i Prus
- wskazuje Rosję, Austrię i Prusy jako potęgi europejskie XVIII stulecia
- wskazuje na mapie Stany Zjednoczone
- określa czas powstania Stanów Zjednoczonych
- wymienia Tadeusza Kościuszkę i Kazimierza Pułaskiego jako polskich bohaterów walki o niepodległość USA
- przywołuje postać Jerzego Waszyngtona jako pierwszego prezydenta USA
- wymienia Augusta II Mocnego i Augusta III Sasa jako monarchów sprawujących władzę w Polsce na początku XVIII w.
- opisuje konsekwencje wyboru dwóch władców jednocześnie
- poprawnie posługuje się

XIV (XVII w.)

- poprawnie posługuje się terminem: *monarchia parlamentarna*
- wskazuje Anglię jako kraj o ustroju monarchii parlamentarnej
- wymienia i krótko charakteryzuje postaci Karola I Stuarta, Olivera Cromwella i Wilhelma Orańskiego
- przedstawia zakres władzy dyktatora
- poprawnie posługuje się terminem: *klasycyzm*
- wymienia przykłady budowli klasycystycznych w Polsce
- z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu klasycystycznym
- wymienia najważniejsze dokonania naukowe i techniczne epoki oświecenia
- tłumaczy, dlaczego nowa epoka w kulturze europejskiej została nazwana oświeceniem
- poprawnie posługuje się terminami: *absolutyzm, absolutyzm oświecony*
- podaje przykłady reform w monarchiach absolutyzmu oświeconego
- wskazuje na mapie Petersburg jako nową stolicę Rosji
- poprawnie posługuje się terminami: *kolonia, konstytucja*
- wskazuje na mapie kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej
- wymienia strony konfliktu w wojnie o niepodległość Stanów
- podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji USA –

we Francji

- wyjaśnia przyczyny konfliktu Karola I z parlamentem
- przedstawia Deklarację praw narodu angielskiego
- charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej
- charakteryzuje ideologię oświecenia
- przedstawia postać Monteskiusza i wyjaśnia, na czym polegała opracowana przez niego koncepcja trójpodziału władzy
- wymienia reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach
- wyjaśnia, dlaczego monarchowie absolutyzmu oświeconego nazywali siebie „sługami ludu”
- wyjaśnia związki między pojawieniem się nowych potęg w Europie Środkowej a sytuacją w Rzeczypospolitej
- przedstawia przyczyny wybuchu wojny między kolonistami a rządem brytyjskim
- opisuje wydarzenie zwane bostońskim picciem herbaty
- poprawnie posługuje się terminem: *bojkot*
- podaje i zaznacza na osi czasu datę powstania Stanów Zjednoczonych (4 lipca 1776 r.)
- charakteryzuje znaczenie Deklaracji niepodległości
- przedstawia udział Polaków w walce o niepodległość USA
- poprawnie posługuje się

- opowiada o twórczości Moliera
- poprawnie posługuje się terminami: *purytanie, nowa szlachta, rojaliści*
- przedstawia postać Olivera Cromwella i jego dokonania
- wskazuje 1689 r. jako czas ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii
- przedstawia postaci Woltera i Jana Jakuba Rousseau
- poprawnie posługuje się terminem: *ateizm*
- omawia koncepcję umowy społecznej zaproponowaną przez Jana Jakuba Rousseau
- wyjaśnia przyczyny krytyki absolutyzmu i Kościoła przez filozofów doby oświecenia
- charakteryzuje reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach
- wyjaśnia wpływ reform na wzrost znaczenia tych państw
- opisuje skutki uzyskania przez Rosję dostępu do Bałtyku
- przedstawia najważniejsze etapy walki o niepodległość USA
- wskazuje na mapie Boston, Filadelfię i Yorktown
- omawia zasługi Jerzego Waszyngtona dla powstania USA
- opisuje idee oświeceniowe zapisane w konstytucji USA
- wymienia miejsca związane z udziałem Polaków w wojnie o niepodległość USA
- przedstawia genęz i

- wymienia główne etapy kształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii
- porównuje ustrój monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej
- wskazuje wpływ dokonań naukowych i technicznych na zmiany w życiu ludzi
- przedstawia zasługi Denisa Diderota dla powstania *Wielkiej encyklopedii francuskiej*
- porównuje monarchię absolutną z monarchią absolutyzmu oświeconego
- podaje daty powstania Królestwa Pruskiego (1701 r.) i Cesarstwa Rosyjskiego (1721 r.)
- poprawnie posługuje się terminami: *Kongres, Izba Reprezentantów* – charakteryzuje ustrój polityczny USA
- charakteryzuje okres rządów Augusta II Mocnego
- wskazuje reformy niezbędne dla wzmocnienia Rzeczypospolitej
- przedstawia przyczyny zawiązania konfederacji barskiej
- charakteryzuje twórczość Juliana Ursyna Niemcewicza i Wojciecha Bogusławskiego
- podaje przykłady budowli klasycystycznych w swoim regionie
- charakteryzuje zmiany

<p>terminem: <i>rozbiory Polski</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszego rozbioru Polski (1772 r.) – wymienia państwa, które dokonały pierwszego rozbioru Polski i wskazuje je na mapie – przywołuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski – wskazuje Stanisława Augusta jako oświeceniowego mecenasa sztuki – podaje przykład zasług ostatniego króla dla rozwoju kultury polskiej – poprawnie posługuje się terminem: <i>szkoła parafialna</i> – podaje przykłady przedmiotów nauczanych w szkołach parafialnych – poprawnie posługuje się terminem: <i>konstytucja</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia Konstytucji 3 maja (1791 r.) – wymienia państwa, które dokonały drugiego rozbioru Polski – na obrazie Jana Matejki <i>Konstytucja 3 maja 1791 roku</i> wskazuje współtwórców konstytucji: Stanisława Augusta Poniatowskiego i Stanisława Małachowskiego – poprawnie posługuje się terminami: <i>naczelnik, kosynierzy, zaborcy</i> – wskazuje Tadeusza Kościuszkę 	<p>pierwszej takiej ustawy na świecie (1787 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego Amerykanie mówią w języku angielskim – poprawnie posługuje się terminami: <i>unia personalna, anarchia</i> – wskazuje na mapie Saksonię – wymienia przyczyny anarchii w Polsce – przedstawia Stanisława Konarskiego jako reformatora Rzeczypospolitej i krótko opisuje propozycje jego reform – charakteryzuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego – wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas pierwszego rozbioru – przedstawia przyczyny pierwszego rozbioru Polski – ocenia postawę Tadeusza Rejtana – poprawnie posługuje się terminami: <i>ambasador, emigracja</i> – poprawnie posługuje się terminem: <i>obiady czwartkowe</i> – przedstawia przyczyny powołania Komisji Edukacji Narodowej – wskazuje cel wychowania i edukacji młodzieży w XVIII w. – podaje i zaznacza na osi czasu daty obrad Sejmu Wielkiego (1788–1792 r.) i drugiego rozbioru (1793 r.) – wymienia najważniejsze reform Sejmu Czteroletniego – wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (zniesienie <i>liberum veto</i> i wolnej 	<p>terminami: <i>konfederacja, liberum veto, wolna elekcja, przywileje, złota wolność szlachecka</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia sens powiedzeń: <i>Od Sasa do Lasa i Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa</i> – przedstawia postać Stanisława Leszczyńskiego – charakteryzuje projekty reform w I poł. XVIII w. – opisuje okoliczności wyboru Stanisława Augusta na króla Polski – wymienia reformy Stanisława Augusta w celu naprawy oświaty i gospodarki w II poł. XVIII w. – wskazuje następstwa konfederacji barskiej – porównuje postawy rodaków wobec rozbioru państwa na podstawie analizy obrazu Jana Matejki <i>Rejtan – Upadek Polski</i> – charakteryzuje architekturę i sztukę klasycystyczną – podaje przykłady budowli klasycystycznych – charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego – przedstawia zadania Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor” – omawia zmiany wprowadzone w polskim szkolnictwie przez KEN – charakteryzuje postać Stanisława Małachowskiego – opisuje sytuację w Polsce po pierwszym rozbiorze – podaje cel obrad Sejmu Wielkiego 	<p>postanowienia sejmu niemego</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje i zaznacza na osi czasu datę obrad sejmu niemego (1717 r.) – wyjaśnia przyczynę ingerencji Rosji w sprawę Polski – opisuje pozytywne i negatywne skutki rządów Augusta III – poprawnie posługuje się terminem: <i>prawa kardynalne</i> – podaje datę zawiązania konfederacji barskiej (1768 r.) – przedstawia cel walki konfederatów barskich – opowiada o przebiegu i decyzjach sejmu rozbiorowego – wymienia pisarzy politycznych II poł. XVIII w. (Hugo Kołłątaj, Stanisław Staszic) oraz ich propozycje reform – przedstawia zasługi Stanisława Augusta dla rozwoju kultury i sztuki oświecenia – wymienia malarzy tworzących w Polsce (Canaletto, Marcello Bacciarelli) – wyjaśnia, dlaczego obrazy Canaletta są ważnym źródłem wiedzy historycznej – opisuje najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego – charakteryzuje ustrój polityczny wprowadzony przez Konstytucję 3 maja – przedstawia genezę ustanowienia Orderu Virtuti Militari – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej (1792 r.), – przedstawia postanowienia sejmu 	<p>wprowadzone przez Konstytucję 3 maja i wskazuje ich skutki</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w. – przedstawia okoliczności i cel powstania Zgromadzenia Narodowego – wyjaśnia ponadczasowe znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela – wyjaśnia, dlaczego jakobini przejęli rządy we Francji – ocenia terror jako narzędzie walki politycznej – opisuje okoliczności powstania i charakter Związku Reńskiego – przedstawia przyczyny klęski Napoleona – wskazuje, w jaki sposób i skąd rekrutowano żołnierzy do polskich oddziałów wojskowych – wymienia bitwy stoczone przez napoleońską Francję z udziałem Polaków – podaje datę bitwy pod Raszynem (1809 r.)
--	---	--	--	--

jako naczelnika powstania
– wymienia państwa, które dokonały trzeciego rozbioru Polski
– wskazuje na mapie Francję i Paryż
– poprawnie posługuje się terminami: *konstytucja, rewolucja, Bastylia*
– podaje wydarzenie, które rozpoczęło rewolucję francuską
– wyjaśnia, dlaczego Francuzi obchodzą swoje święto narodowe 14 lipca
– poprawnie posługuje się terminami: *gilotyna, terror*
– przedstawia okoliczności stracenia Ludwika XVI
– charakteryzuje krótko postać Napoleona Bonaparte'go jako cesarza Francuzów i wybitnego dowódcę
– określa I poł. XIX w. jako epokę napoleońską
– przedstawia na infografice uzbrojenie żołnierzy epoki napoleońskiej
– poprawnie posługuje się terminem: *Wielka Armia*
– wskazuje na mapie Rosję i Moskwę
– opisuje, jak zakończyła się wyprawa Napoleona na Rosję
– wymienia państwa zaborcze
– wyjaśnia, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki
– podaje nazwę hymnu Polski i wskazuje jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech

elekcji)
– wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas drugiego rozbioru
– charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki
– poprawnie posługuje się terminem: *insurrekcja*
– podaje i zaznacza na osi czasu daty insurrekcji kościuszkowskiej (1794 r.) oraz trzeciego rozbioru Polski (1795 r.)
– wymienia przyczyny wybuchu i upadku powstania kościuszkowskiego
– wymienia i charakteryzuje stany społeczne we Francji
– podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu rewolucji burżuazyjnej we Francji (14 lipca 1789 r.)
– charakteryzuje postać Ludwika XVI
– przedstawia przyczyny obalenia władzy Ludwika XVI
– poprawnie posługuje się terminem: *republika*
– charakteryzuje postać Maksymiliana Robespierre'a
– wskazuje na mapie państwa, z którymi walczyła rewolucyjna Francja
– wskazuje na mapie państwa, z którymi toczyła wojny napoleońska Francja
– podaje datę decydującej bitwy pod Austerlitz i wskazuje tę miejscowość na mapie
– poprawnie posługuje się terminem:

– przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i podaje jej datę (1792 r.)
– wskazuje na mapie Targowicę, Dubienkę i Zieleńce
– charakteryzuje postać Wojciecha Bartosa
– wskazuje na mapie Raclawice i Połaniec
– wyjaśnia, dlaczego Kościuszek zdecydował się wydać Uniwersał połaniecki
– wskazuje następstwa upadku powstania kościuszkowskiego
– przedstawia przyczyny wybuchu rewolucji burżuazyjnej
– opisuje położenie stanów społecznych we Francji
– wyjaśnia zadania Konstytuanty
– przedstawia najważniejsze zapisy Deklaracji praw człowieka i obywatela
– poprawnie posługuje się terminem: *monarchia konstytucyjna*
– poprawnie posługuje się terminami: *jakobini, dyktatoriat*
– opisuje rządy jakobinów
– wyjaśnia, dlaczego rządy jakobinów nazwano Wielkim Terrorem
– przedstawia, w jaki sposób jakobinów odsunięto od władzy
– charakteryzuje rządy dyktatoriatu
– przedstawia położenie Francji w Europie podczas rządów dyktatoriatu

w Grodnie
– poprawnie posługuje się terminem: *uniwersał*
– przedstawia zapisy Uniwersału połanieckiego
– opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego i podaje jego najważniejsze wydarzenia w kolejności chronologicznej
– wskazuje na mapie Maciejowice i przedstawia znaczenie tej bitwy dla losów powstania
– przedstawia sytuację we Francji przez wybuchem rewolucji
– opisuje decyzje Konstytuanty podjęte po wybuchu rewolucji i wskazuje ich przyczyny
– podaje datę uchwalenia konstytucji francuskiej (1791 r.)
– charakteryzuje ustroj Francji po wprowadzeniu konstytucji
– poprawnie posługuje się terminem: *radikalizm*
– wyjaśnia na przykładzie postaci Maksymiliana Robespierre'a sens powiedzenia: *Rewolucja pożera własne dzieci*
– przedstawia skutki rządów jakobinów
– wyjaśnia przyczyny upadku rządów jakobinów
– wyjaśnia przyczyny niezadowolenia społecznego podczas rządów dyktatoriatu
– przedstawia etapy kariery Napoleona
– podaje datę koronacji cesarskiej Napoleona (1804 r.)

– wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie
– podaje przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego

zamach stanu

– przedstawia okoliczności przejścia władzy przez Napoleona
– wskazuje na mapie tereny zależne od Francji
– przedstawia przyczyny wyprawy Napoleona na Rosję
– opisuje, w jakich warunkach atmosferycznych wycofywała się Wielka Armia
– wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Lipskiem została nazwana „bitwą narodów”
– poprawnie posługuje się terminami: *legiony, emigracja*
– podaje i zaznacza na osi czasu datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech (1797 r.)
– wskazuje na mapie Włochy, Francję
– przedstawia cel utworzenia Legionów Polskich i opisuje walki z ich udziałem
– przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego,
– wskazuje na mapie Tylżę
– podaje i zaznacza na osi czasu daty utworzenia i likwidacji Księstwa Warszawskiego (1807 r., 1815 r.)

– poprawnie posługuje się terminem: *blokada kontynentalna*
– wyjaśnia przyczyny wprowadzenia blokady kontynentalnej przeciw Anglii
– charakteryzuje Kodeks Napoleona i podaje datę jego uchwalenia (1804 r.)
– wymienia reformy wprowadzone przez Napoleona
– poprawnie posługuje się terminami: *taktyka spalonej ziemi, wojna podjazdowa, abdykacja*
– opisuje skutki wyprawy Napoleona na Rosję
– podaje datę bitwy pod Lipskiem (1813 r.)
– przedstawia skutki klęski Napoleona pod Lipskiem
– wyjaśnia, dlaczego Polacy wierzili nadzieję na niepodległość z Napoleonem
– opisuje udział legionistów w wojnach napoleońskich
– charakteryzuje postać księcia Józefa Poniatowskiego
– przedstawia okoliczności powiększenia terytorium Księstwa Warszawskiego
– wskazuje na mapie Raszyn
– wyjaśnia znaczenie mitu napoleońskiego dla podtrzymania pamięci o Legionach

– wyjaśnia, dlaczego Napoleon koronował się na cesarza Francuzów
– podaje datę pokoju w Tylży (1807 r.) i przedstawia jego postanowienia
– omawia przebieg kampanii rosyjskiej Napoleona
– podaje datę bitwy pod Borodino (1812 r.)
– wskazuje na mapie Borodino
– omawia, jak przebiegał odwrót Wielkiej Armii
– opisuje położenie ludności polskiej po utracie niepodległości
– charakteryzuje zasady obowiązujące w Legionach Polskich
– wyjaśnia, dlaczego Legiony były szkołą patriotyzmu i demokracji
– omawia zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego
– wskazuje związek między zapisami konstytucji Księstwa Warszawskiego a ideami rewolucji francuskiej
– wskazuje na mapie Somosierrę
– opowiada o szarzy polskich szwoleżerów pod Somosierrą i wskazuje jej znaczenie dla toczonych walk